20/06/2019

Η ιστορική μάχη του Μεγάλου Σπηλαίου

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

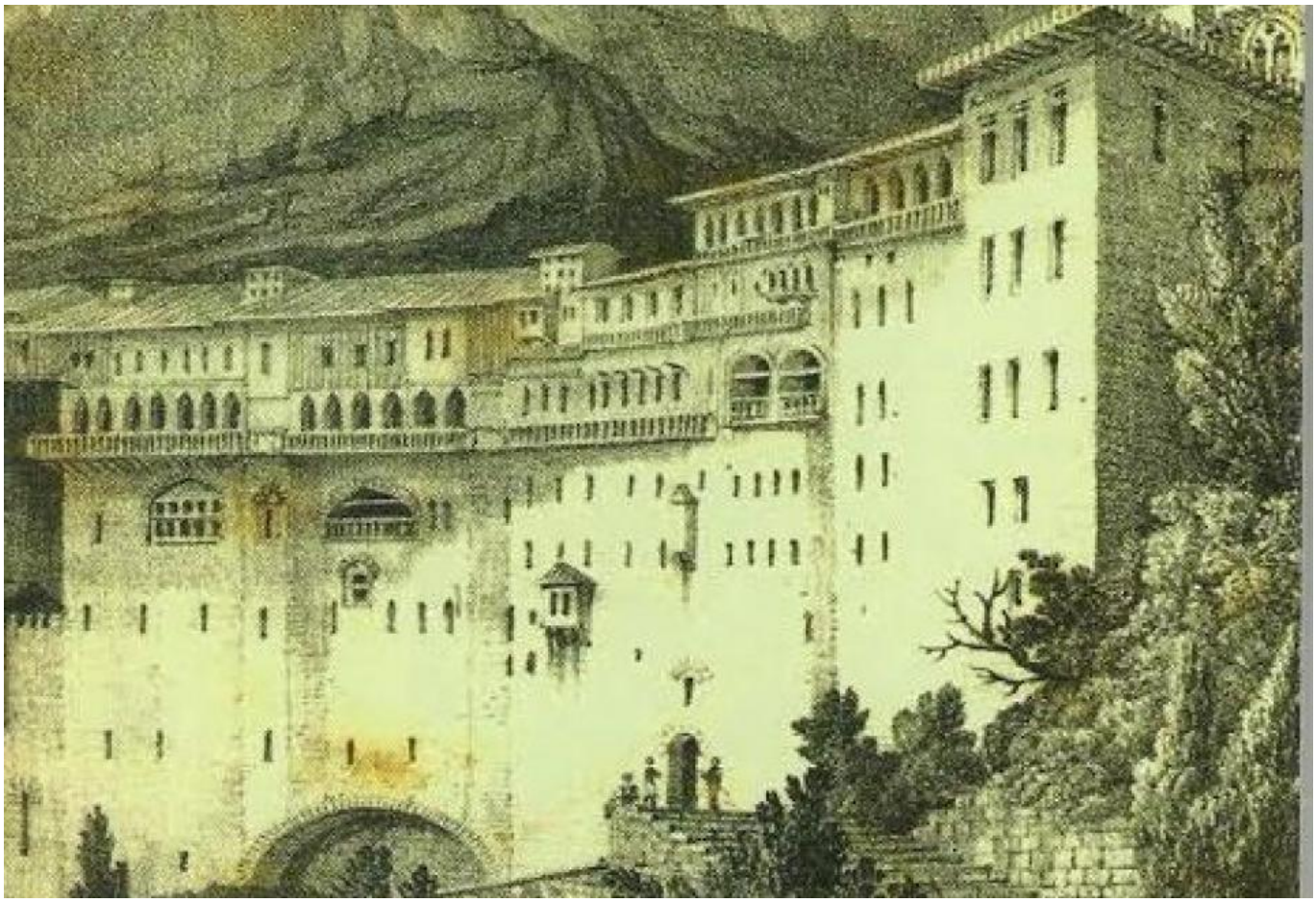

Του Παναγιώτη Δημ. Γλιάτα- Θεολόγου

Την Παρασκευή 21 και το Σάββατο 22 Ιουνίου θα εορτασθεί, με ιδιαίτερη λαμπρότητα, στην Ιερά Μονή Μεγάλου Σπηλαίου η ιστορική και νικηφόρα μάχη που διεξήχθη εκεί στις 24 Ιουνίου 1827. Η συμβολή αυτής της μάχης ήταν καθοριστική για την εξέλιξη του αγώνα, καθώς αναπτέρωσε το ηθικό των Ελλήνων ιδιαίτερα τις μαύρες ημέρες του προσκυνήματος.

Αυτό το διαπιστώνουμε καλύτερα παρατηρώντας τα γεγονότα εκείνων των ημερών καθώς, τέσσερα χρόνια μετά την έναρξη της Επανάστασης, οι Έλληνες είχαν εδραιώσει την κυριαρχία τους στην Πελοπόννησο και, παρά τον εμφύλιο που είχαν ξεκινήσει οι στρατιωτικοί με τους πολιτικούς, οι Τούρκοι δεν κατάφερναν να ανακτήσουν σημαντικά εδάφη. Τότε ήταν που η συμφωνία του Σουλτάνου με τον πασά της Αιγύπτου φέρνει στις αρχές Φεβρουαρίου του 1825 τον Ιμπραήμ στη Μεθώνη. Ξεκινά έτσι μία περίοδος καταστροφής, τρομοκρατίας και αβεβαιότητας για το μέλλον της Επανάστασης. Μικρές ή μεγαλύτερες, επιτυχημένες ή ατυχείς

εστίες αντίστασης εμφανίζονταν και δυσκόλευαν την προέλαση των ορδών του Ιμπραήμ. Οι μάχες στη Σχοινόλακα, στα Κρεμμύδια και στο Μανιάκι ήταν η αρχή. Ο Κολοκοτρώνης με τον κλεφτοπόλεμο που κάνει εξαντλεί την υπομονή του Ιμπραήμ πασά και αυτός θέλοντας να προκαλέσει τον Γέρο του Μοριά του γράφει:
«-Στάσου να πολεμήσουμε σε μάχη τακτική κατά παράταξιν. Τι κάνεις κλεφτοπόλεμο;»
Και ο συνετός και θαρραλέος Κολοκοτρώνης του απαντάει:
«-Μη μου κάνεις εμένα τον παλικαρά με τόσο και τέτοιο στρατό και στρατηγούς της επιστήμης του πολέμου που έχεις. Πάρε εσύ όσους θέλεις, αν αγαπάς. Να πάρω κι εγώ άλλους τόσους, ή έλα μοναχός σου εσύ κι εγώ μοναχός και όποιος πέσει…»
Αυτή η στρατιωτική υπεροχή του Ιμπραήμ πασά δεν ανάγκαζε μόνο τον Γέρο του Μοριά να είναι προσεκτικός, μα προκαλούσε τρόμο στους Έλληνες και επιπλέον έκανε πολλούς να «προσκυνούν», δημιουργώντας μεγάλο πρόβλημα στην εξέλιξη του Αγώνα, ιδιαίτερα στην περιοχή της Αχαΐας, γόνος της οποίας ήταν και ο Δημήτριος Νενέκος. Παράλληλα δε, σε αυτή την προσπάθεια του Ιμπραήμ εντασσόταν και η μανία του να καταλύσει κάθε εστία αντίστασης. Όταν έβλεπε ότι αυτή η εστία ήταν ένα μοναστήρι, του προκαλούσε ντροπή και δεν μπορούσε να το ανεχθεί, και μάλιστα ένα μοναστήρι που θεωρούσε ότι είναι χώρος αποθήκευσης μεγάλης ποσότητας πολύτιμων αντικειμένων. Έτσι στις αρχές Ιουνίου του 1827 ο Ιμπραήμ με πάνω από δεκαπέντε χιλιάδες πεζούς και ιππείς, σύμφωνα με τον Φωτάκο, στρατοπεδεύει κοντά στα Καλάβρυτα. Στις 19 Ιουνίου στέλνει επιστολή στους μοναχούς να «προσκυνήσουν». Αυτοί, μεταξύ άλλων του απαντούν: «… ημείς όταν ερχόμεθα εις το μοναστήρι και γινόμεθα καλόγηροι, τον έχομεν τον εαυτόν μας αποθαμένον και δεν συλλογιζόμεθα τον θάνατον διά τούτο είμεθα έτοιμοι να εκπληρώσουμε το χρέος μας κατά τον όρκον μας….»
Τότε ενημερώνεται ο Κολοκοτρώνης και ζητείται η βοήθειά του. Αυτός πιστεύοντας την άποψη ότι αν παραδοθεί το Μέγα Σπήλαιο –το καταφύγιο των απροσκύνητων της περιοχής, όπως αναφέρει στα απομνημονεύματα του- τότε θα χαθεί όλη η επαρχία. Στέλνει εκατό άνδρες για βοήθεια των πατέρων, ενώ αυτός προσπαθεί να μαζέψει σε άλλα μέρη της περιοχής στρατό για να εξαναγκάσει «με τσεκούρι και φωτιά» τα χωριά της περιοχής που είχαν προσκυνήσει να μετανοήσουν .
Τότε, εξ ονόματος του Ιμπραήμ, ο Σαμή αφέντης στέλνει στους πατέρες της μονής του Μεγάλου Σπηλαίου την εξής επιστολή:
«Ευγενέστατε ηγούμενε
και επίλοιποι παπάδες και καλόγεροι
Μεγάλου Σπηλαίου.
Σας σημειώνω ότι είμεθα φερμένοι με τον υψηλότατον Ιμβραήμ Πασάν αφέντη μας εις κάμπον Καλαβρύτων εδώ και τέσσαρες ημέρες προτηνότερα και έχομεν

μεγάλας ορδινίας και ετοιμασίας διά την πολιορκίαν μοναστηρίου Μεγάλου Σπηλαίου. Και ως τάχυ προσμένομεν να μας έλθουν και τόπια και αι μπόμπες και αρκετά σύνεργα διά μήνες, και έπειτα από μία ή και δύο ημέρας να ρίξωμεν τα ορδιά μας περί πολιορκίας του μοναστηρίου εις αυτά τα μέρη, διά τούτο σας φανερώνω ότι να λυπηθήτε το μοναστήρι σας να μην τύχη και χαλάση και ο,τι εις τον άλλον καιρόν δεν εχάλασε μην τύχη και χαλάση. Και τώρα μάλιστα οι πλέον άγνωστοι (οι αμαθέστεροι) από λόγου σας ήρθαν και προσεκύνησαν τον αφέντη μας και εγλύτωσαν τα χωριά τους και τόσον λαό και την ζωήν τους και το πράμα τους. Λοιπόν του λόγου σας είσθε γνωστικότεροι από εκείνους και θέλει στοχασθήτε το κάθε πράμα καλλίτερα. Παρά πάνω δεν σας γράφω, θέλει πληροφορηθήτε και από το γράμμα του φίλου μου του Φωτήλα, θέλει σας συμβουλεύση ο ίδιος. Ηγούμενε, θέλει στοχαστής ετούτο το κίνημα των Ρωμαίων δεν θέλει εύγει σε κεφάλι. Λοιπόν σαν φρόνιμος οπού είσαι στοχάσου βαθειά πως δεν ευρίσκεις καλό τέλος και θα είσαι νικημένος θέλεις εξεύρη ότι αυτό όπου σας γράφω, το γράφω με του υψηλοτάτου αφέντη μας τον ορισμόν και να με αποκριθήτε εις τα όσα σας γράφω.
Σάμη Εφέντης. Σεγνεζτίπ εφέντης
τη 21 Ιουνίου 1827»
Την επομένη οι πατέρες συντάσσουν απαντητική επιστολή, η οποία, χωρίς αμφιβολία, μπορεί να χαρακτηρισθεί μνημείο χριστιανικής, μοναχικής και εθνικής ευσυνειδησίας και ταυτόχρονα ανδρείας.
«”Υψηλότατε αρχηγέ των Οθωμανικών αρμάτων, χαίρε.
Ελάβαμεν το γράμμα σου και είδομεν τα όσα γράφεις, ηξεύρομεν πως είσαι εις τον κάμπον των Καλαβρύτων πολλάς ημέρας και ότι έχεις όλα τα μέσα του πολέμου. Ημείς διά να προσκυνήσωμεν είναι αδύνατον, διότι είμεθα ορκισμένοι εις την πίστιν μας, ή να ελευθερωθώμεν ή να αποθάνωμεν πολεμούντες και κατά το αΐνι μας δεν γίνεται να χαλάση ο ιερός όρκος της πατρίδος μας. Σε συμβουλεύουμε όμως να υπάγης να πολεμήσης σε άλλα μέρη, διότι, αν έλθης εδώ να μας πολεμήσης και μας νικήσης, δεν είναι μεγάλον κακόν, διότι θα νικήσης παπάδες, αν όμως νικηθής, το οποίον ελπίζομεν άφευκτα, με την δύναμιν του Θεού, διότι έχομεν και θέσιν δυνατήν και θα είναι εντροπή σας και τότε οι Έλληνες θα εγκαρδιωθούν και θα σε κυνηγούν πανταχού. Ταύτα σε συμβουλεύομεν και ημείς, κάμε ως γνωστικός το συμφέρον σου, έχομεν και γράμματα από την βουλήν και από τον αρχιστράτηγον Θεόδωρον Κολοκοτρώνην, ότι εις πάσαν περίπτωσιν πολλήν βοήθειαν θα μας στείλη, παλληκάρια και τροφάς και ότι ή θα ελευθερωθώμεν τάχιστα ή θα αποθάνωμεν κατά τον ιερόν όρκον της Πατρίδος μας.
ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ
Ο ηγούμενος

και συν εμοί παπάδες και καλόγεροι
τη 22 Ιουνίου 1827, Μέγα Σπήλαιον»

Την παραμονή της μάχης ο Ιμπραήμ, συνοδευόμενος από ιππείς και πεζούς, πλησίασε τη μονή για να παρατηρήσει και να καταστρώσει σχέδιο επίθεσης εναντίον της.
Το πρωί της 24ης Ιουνίου διατάσσει την επίθεση και βάλλει εναντίον της μονής από πολλές μεριές, δημιουργώντας έτσι πολλά μέτωπα. Οι απροσκύνητοι Μεγαλοσπηλαιώτες υπό την αρχηγία του απεσταλμένου τού Κολοκοτρώνη Νικολάκη Πετιμεζά αμύνονται σθεναρά καθ' όλη την διάρκεια της ημέρας. Την ίδια στιγμή εκατό μοναχοί υπό τον προηγούμενο Γεράσιμο Τορολό πετούν τα ράσα, ντύνονται την φουστανέλα και παίρνουν τα άρματα στο πλευρό των αγωνιστών. Εκείνη την ημέρα Αιγύπτιοι και προσκυνημένοι Έλληνες ένοιωσαν τι σημαίνει «καλογερικός πόλεμος» όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Φωτάκος. Εξακόσιοι πενήντα νεκροί από το μέρος του εχθρού και ένας μόνο από το πολιορκημένο μοναστήρι, ο Ανδρέας Σαρδελιάνος από την Κερπινή, δεν αφήνουν κανένα περιθώριο στον εχθρό για κάποια άλλη κίνηση.

Ο Ιμπραήμ νικημένος και καταντροπιασμένος αναχώρησε το επόμενο ξημέρωμα για την Τριπολιτσά. Στο διάβα του κατέκαιε με οργή τα χωριά, συναντούσε όμως και κρεμασμένα κουφάρια Ελλήνων που είχαν προσκυνήσει με καρφωμένο χαρτί στην πλάτη που κατ' εντολή του Κολοκοτρώνη έγραφε: «προδότης του Έθνους».
Πράγματι, οι Έλληνες εγκαρδιώθηκαν όπως είχε προβλέψει ο ηγούμενος Δαμασκηνός. Η φλόγα της Επανάστασης αναζωπυρώθηκε στο Μέγα Σπήλαιο και αναπτέρωσε το ηθικό των Ελλήνων στην πιο κρίσιμη φάση του δρόμου για την ελευθερία της Πατρίδος. Τέσσερις μήνες αργότερα στο Ναβαρίνο μπήκαν οι υπογραφές σε ένα κείμενο γραμμένο με ανδρεία, αίμα και θυσίες για την ελευθερία της πατρίδας και σε' αυτό το κείμενο το Μέγα Σπήλαιο, αναμφισβήτητα, έχει σημαντική συμβολή.

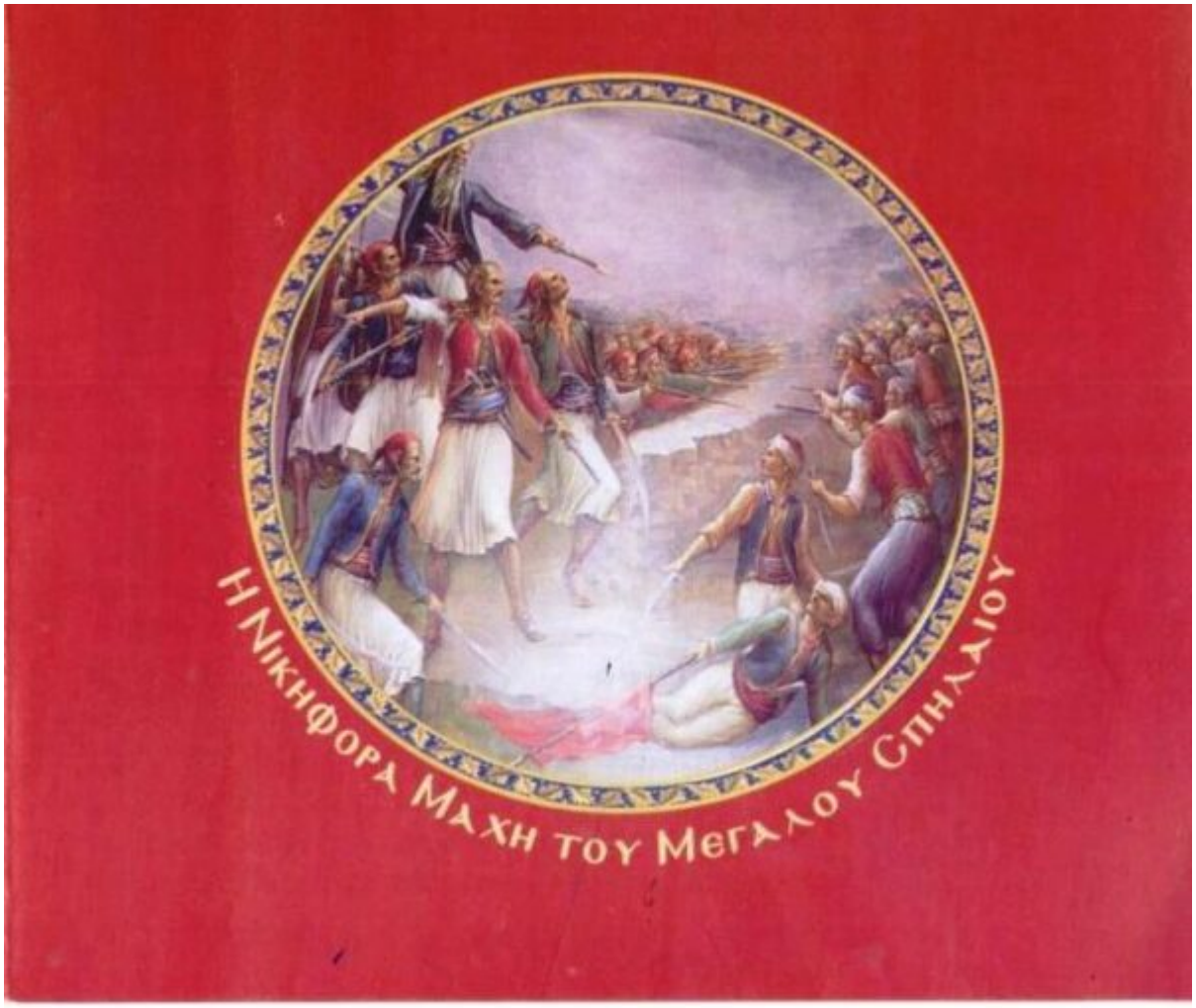
Η ΝΙΚΗΦΟΡΑ ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΠΗΛΑΙΟΥ